

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм»
денної та заочної форм навчання

УДК 338.48(477)

Т 87

Рецензенти:

Н. І. Ричак – кандидат географічних наук, доцент кафедри екології та менеджменту довкілля, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

О. В. Ханова – кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 16 червня 2022 року)*

Туристичні ресурси України : методичні рекомендації до виконання курсової роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» денної та заочної форм навчання / уклад. І. І. Волкова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2026. – 20 с.

Видання містить основні вимоги до написання, оформлення та захисту курсових робіт з дисципліни «Туристичні ресурси України», яка вивчається студентами спеціальності 242 «Туризм». Детально висвітлено процедуру вибору теми дослідження, особливості роботи з науковою літературою, змістовне наповнення кожного з розділів курсової роботи. Наведено приклади оформлення різних елементів роботи.

УДК 338.48(477)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2026

© Волкова І. І., уклад., 2026

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Збір і обробка фактичного матеріалу	6
2. Структура і зміст курсової роботи.....	7
2.1. Титульний аркуш.....	7
2.2. Зміст.....	7
2.3. Вступ.....	8
2.4. Основна частина	9
2.5. Висновки	11
2.6. Список використаної літератури.....	11
2.7. Додатки.....	11
3. Оформлення курсової роботи	11
3.1. Оформлення тексту	11
3.2. Оформлення елементів тексту.....	12
3.3. Нумерація сторінок	12
3.4. Оформлення таблиць	12
3.5. Оформлення ілюстрацій	13
3.6. Посилання на джерела	13
3.7. Оформлення списку використаної літератури.....	14
3.8. Додатки.....	14
4. Порядок допуску до захисту	14
5. Критерії оцінювання	15
6. Захист курсової роботи.....	15
7. Теми курсових робіт	15
8. Зразок плану тем курсових робіт	16
9. Додатки	17
Додаток А: Приклад оформлення титульного аркуша.....	17
Додаток Б: Приклад оформлення списку використаних джерел	18
Додаток В: Приклад оформлення таблиць.....	19
Додаток Г: Приклад оформлення рисунків.....	19

ВСТУП

Курсова робота з дисципліни «Туристичні ресурси України» є одним з видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, що виконується на першому курсі.

Курсова робота ставить за мету поглибити та систематизувати знання студента в галузі туризму. Вона є однією з форм зв'язку теоретичного навчання з практичною діяльністю.

Завданнями курсової роботи є:

- оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень;
- розвиток у студентів навичок проведення наукового дослідження, самостійного аналітичного оброблення статистичної і наукової інформації з туристичних ресурсів;
- поглиблення вивчення теоретичних питань з туристичних ресурсів і практичних навичок аналізу туристичних ресурсів у різних регіонах України;
- виявлення особливостей туристичних ресурсів окремих регіонів України;
- вміння аналізувати та давати оцінку природним і культурно-історичним ресурсам у регіонах України.

У курсовій роботі студент повинен показати теоретичні знання з туристичних ресурсів і вміння їх застосовувати на практиці; обґрунтувати актуальність теми, її відповідність тематиці дисципліни «Туристичні ресурси України»; аналізувати наукові та періодичні видання з теми; схарактеризувати історію досліджуваної проблеми; узагальнювати результати і аргументовано формулювати висновки.

Курсова робота повинна носити характер теоретичного та прикладного дослідження за обраною студентом темою та служити етапом його підготовки до майбутньої діяльності у визначеній сфері, першого кроку до написання дипломної роботи. У викладеному матеріалі курсової роботи повинні бути наведені точні дані.

Діяльність студента з виконання курсової роботи починається з визначення її теми та об'єкта дослідження, отримання на кафедрі туристичного бізнесу та країнознавства завдання з методичними рекомендаціями щодо її розробки.

Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України» і мати практичне значення для спеціальності «Туризм». Тематика робіт визначається і затверджується кафедрою туристичного бізнесу та країнознавства.

При виконанні курсової роботи керівник здійснює:

- допомогу студенту у виборі теми і розробленні її плану;

- орієнтацію на збір необхідної інформації для написання роботи;
- рекомендації щодо до вибору літературних джерел і збирання необхідної інформації;
- консультації стосовно змісту роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- поради щодо оформлення роботи;
- консультації з підготовки доповіді й оформлення ілюстративного матеріалу.

Керівник курсової роботи вказує студентові на недоліки в роботі (оформлення, стиль викладання, зміст підрозділів та інше), але не виправляє їх сам.

Загальні вимоги до курсової роботи:

- 1) грамотне оформлення;
- 2) цільова спрямованість;
- 3) глибина дослідження і повнота висвітлення питань;
- 4) логічне викладання матеріалу;
- 5) стислість і точність формулювання;
- 6) переконливість аргументації;
- 7) конкретність викладання результатів роботи;
- 8) аргументованість висновків і обґрунтування рекомендацій.

1. ЗБІР І ОБРОБКА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Починати написання курсової роботи доцільно з ознайомлення студента з основними літературними джерелами з теми курсової роботи: каталоги бібліотеки (систематичний, алфавітний) та інші інформаційні засоби. Праці вчених, фахівців, законодавчі та нормативні акти становлять методологічну і методичну основу роботи над темою дослідження. Монографії та статті дозволяють проаналізувати сутність і причинно-наслідкові зв'язки явищ, що вивчаються. Статистичні збірки та довідники дозволяють знайти необхідні факти і цифри. При вивченні змістовної сутності проблеми можуть використовуватися реферативні журнали. Суттєву допомогу можуть надати бібліографічні довідники. У періодичних виданнях (газети, журнали) можна знайти інформацію про останні результати досліджень фахівців з теми курсової роботи.

Підібрану літературу необхідно показати керівникові з метою перевірки джерел на відповідність теми виконуваної роботи. Після цього студент вивчає необхідну літературу і конспектує її згідно з темою курсової роботи.

Спочатку необхідно ознайомитися з основною літературою (підручниками, теоретичними статтями), а потім – з прикладною (законодавчими актами, інструктивними матеріалами, статтями про конкретні дослідження та ін.). Вивчення складних джерел (монографій) слід починати лише після оброблення простіших (підручників). Вивчення книг передуює вивченню статей старих видань і сучасних джерел.

При підборі літератури необхідно враховувати, в якій мірі дане джерело стосується безпосередньо теми дослідження, розкриває і аналізує її зміст. Вивченню підлягають праці, що містять останні досягнення науки з даної теми. Бажано використовувати джерела, видані не більше 5 років тому.

Підібрана література підлягає уважному обробленню. У процесі оброблення літератури роблять конспективні записи: виписки з тексту, цитати, цифровий матеріал. Обов'язково необхідно записувати повні бібліографічні дані джерел: автор, назва книги (статті), видавництво (назва журналу), роки видання, об'єм книги (номери журналу), номер сторінки, з тим, щоб використовувати ці записи для складання списку використаної літератури і подання необхідних посилань на джерела в тексті курсової роботи.

При вивченні літератури зустрічаються нові поняття і визначення. Кожне з них треба виписати окремо, а потім за допомогою довідників знайти їх смислове значення.

Важливу роль в систематизації прочитаного грають нотатки. Зручніше робити нотатки на окремих аркушах. Після нотатків дається посилання на джерело даних. Зроблені нотатки групуються за проблемами. Забезпеченість нотатками тих або інших проблем покаже, які питання теми можна висвіт-

лити з достатньою повнотою, а які ні. Зміст згрупованих за проблемами нотаток є основою складання плану роботи.

Остаточно сформулювати план допоможе консультація з керівником. Успіх роботи залежить багато в чому від точності питань плану. Викладення їх повинно бути ясным і логічним. Для цього необхідно продумати внутрішню структуру кожного питання, розбити основні питання плану на підпитання і, згідно з ними, приступити до написання тексту.

До тексту відбираються основні проблеми з відібраного матеріалу, які дають можливість повно розкрити зміст теми. Слід послідовно і чітко підсумувати сутність поставлених питань. Матеріали, наведені в роботі, повинні бути взаємопов'язані. Формулювання повинні бути точними і зрозумілими.

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Структура курсової роботи повинна мати обов'язкові складові частини, що розташовуються в такій послідовності:

- Титульний аркуш;
- Зміст;
- Вступ;
- Основна частина;
- Висновки;
- Список використаної літератури;
- Додатки.

2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи оформляється за встановленою формою (додаток А).

2.2. Зміст

Зміст відображає послідовність розташування складових частин курсової роботи: вступ, назви всіх розділів і підрозділів, висновки, список використаної літератури, додатки. В змісті вказується номер сторінки, з якої починається викладання кожної частини (додаток Б).

Формулювання тексту курсової роботи здійснюється шляхом систематизації і оброблення зібраних матеріалів згідно з планом. На цьому ж етапі виконуються розрахунки, добирається ілюстративний матеріал (графіки, рисунки, таблиці), обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки. У процесі роботи може виявитися необхідність у застосуванні додаткових матеріалів. Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим як наукове дослідження. Оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до вимог.

2.3. Вступ

Перед вступом у разі потреби необхідно подати перелік умовних позначень, скорочень, символів, використаних у курсовій роботі. Перелік треба друкувати двома колонками: ліворуч в алфавітному порядку подають визначення, скорочення; праворуч – їх детальне розшифрування.

Обсяг вступу 2 сторінки.

У вступі обґрунтовується *актуальність* обраної теми. Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап дослідження. Висвітлення актуальності повинне бути небагатослівним: треба показати головне – сутність проблемної ситуації, розкрити характеристику сучасного стану розроблення досліджуваної проблеми.

Далі формулюються об'єкт і предмет дослідження, що як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і одиночне.

Об'єкт дослідження – це сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка становить для дослідження джерело інформації або явище, процес, який породжує проблему і потребує вивчення. Об'єктом дослідження курсової роботи є туристичні ресурси.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і відображає лише істотні зв'язки і відношення, що є визначальними для цього дослідження. Таким чином, об'єктом є те, що досліджується, предметом – те, що в цьому предметі має наукове пояснення. Саме предмет визначає тему дослідження. Предметом дослідження є туристичні ресурси досліджуваного регіону.

Далі логічно перейти до формулювання *мети дослідження*. Мета пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Вона співпадає з формулюванням теми.

Метою курсової роботи є закріплення, поглиблення і систематизація теоретичних знань, отриманих студентами у процесі вивчення дисципліни «Туристичні ресурси України», їх застосування до комплексного розв'язання конкретного професійного завдання, виявлення ступеня підготовленості студента до самостійної роботи. Процес виконання роботи (вивчення, дослідження, виготовлення та ін.) не може бути її метою.

Метою курсової роботи з дисципліни «Туристичні ресурси України» є оцінка туристичних ресурсів регіону України.

Після цього доречно вказати *ступінь вивченості теми дослідження*, зробити огляд літератури, що охоплює найбільш актуальні роботи. Необхідно звернути увагу на рівень розробленості теми у вітчизняній і зарубіжній літературі. Огляд робіт здійснюється за схемою: історія розвитку проблеми, повністю присвячені темі, частково розкривають тему.

Задачі дослідження – це етапи, послідовність виконання роботи. Відповідь формулюється таким чином: «Для виконання поставленої мети необхідно розв'язати наступні задачі» і далі перераховуються виконані операції (перша, друга і т.д.). Зазвичай це робиться у формі перерахування

(описати..., схарактеризувати..., проаналізувати... і т.п.). Формулювати завдання необхідно ретельно, оскільки описання їх виконання повинно складати зміст курсової роботи.

Після цього доречно вказати *специфіку джерельної бази*, де студент указує основні джерела, використані при написанні роботи. Студент повинен показати не тільки знання загальної та спеціальної літератури з теми, але й уміння проводити експертні й інші дослідження, пов'язувати питання теорії з практикою, робити узагальнення, формулювати висновки і рекомендації (наприклад, щодо використання туристичних ресурсів) та логічного викладення матеріалу.

Після цього у вступі вказуються використані *методи дослідження*, що забезпечують необхідну умову для досягнення мети.

Завершується вступ *структурою роботи*, яка є відображенням вирішуваних задач, у вигляді фрази: «Робота складається з вступу, ___ розділів, висновків, містить ___ сторінок тексту, ___ таблиць, ___ рисунків, ___ додатків. Список джерел включає ___ найменувань літератури, ___ електронних публікацій.

2.4. Основна частина

Обсяг 22–25 сторінок тексту. Тут розкривається зміст курсової роботи.

Основна частина складається з 2 розділів. У середині розділу розглядається декілька самостійних питань, що відокремлюються в підрозділи. Усі розділи повинні бути логічно пов'язані між собою.

Перший розділ, як правило, присвячується теоретико-методичним аспектам досліджуваної теми. Теоретичні положення і методичні підходи є основою для аналізу первинних матеріалів або статистичної інформації. В підрозділі 1.1 розглядаються основні поняття і визначення туристичних ресурсів, їх структура, опис об'єкта дослідження, кількісні і якісні показники, якими цей об'єкт характеризується. В підрозділі 1.2 викладається методика дослідження. В підрозділі 1.3 розглядаються географічні та історичні передумови формування туристичних ресурсів. Географічні передумови розкривають вплив формування території та її розташування на розвиток природно-географічних ресурсів. Історичні передумови пов'язані з історією формування території та створення культурно-історичних ресурсів після кожного історичного періоду.

Другий розділ повинен детально розкривати тему курсової роботи у результаті проведеного аналізу. В ньому вирішується практичне рішення проблеми. Це досягається аналізом забезпеченості туристичними ресурсами досліджуваного регіону.

В підрозділі 2.1 проводиться бальна оцінка за методикою Бейдика О.О. природно-географічних туристичних ресурсів, яка складається з загальної оцінки спелеологічних, орографічних, кліматичних, водних та біотичних

ресурсів. Оцінка спелеоресурсів проводиться за трьома показниками: закарстованості території, сумарної довжини та глибини порожнин. Орографічні ресурси оцінюються за гіпсометричними характеристиками. Найбільший бал забезпеченості у гірських місцевостях, найнижчий у низовинах. Оцінка кліматичних ресурсів здійснюється за середньою температурою липня, річною кількістю опадів, тривалістю періоду з температурою понад +10°C. Гідрографічні ресурси (водні) оцінюються за загальною площею актуальних смуг і рекреаційних акваторій в км², які представляють суму площ актуальних смуг і рекреаційних акваторій морів, річок, озер і водосховищ. Розраховується частка їх від загальної площі області. Біотичні ресурси складаються з рослинних та тваринних. Рослинні оцінюються за площею лісів та залісеністю території. Тваринні ресурси з сумарної оцінки густоти населення різних видів тварин.

В підрозділі 2.2 при аналізі природно-антропогенних ресурсів указуються загальні дані природно-заповідного фонду області. Ключові моменти розбудови ПЗФ. Проводиться аналіз переліку об'єктів природно-заповідного фонду за типом, категорією, значенням, площею, роком створення та розташуванням. Надається характеристика найвизначніших об'єктів. В кінці робиться оцінка природно-антропогенних ресурсів за площею природоохоронних територій.

В підрозділі 2.3 указуються загальні дані об'єктів культурної спадщини області національного та місцевого значення. Проводиться аналіз пам'яток історії, археології, архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, монументального мистецтва. Проводиться оцінка архітектурно-історичних ресурсів за кількістю найвизначніших архітектурно-містобудівних споруд та надається їх характеристика.

В кожному підрозділі необхідно робити порівняння забезпеченості туристичними ресурсами області з іншими областями та місцем її в Україні.

У роботі застосовуються різні методи наукового дослідження. Головна вимога до змісту основної частини – *самостійність і послідовність* у викладі. Не можна механічно переписувати текст з літератури, допускати випадкового набору фактичних відомостей і думок, не пов'язаних між собою загальною ідеєю і змістом. Текст потрібно формулювати своїми словами, стилістично і науково грамотно.

Правила наукового етикету вимагають приводити точні *посилання на запозичені думки*, відомості, дані. В тексті вказують тільки на номер джерела у списку літератури, наприклад [15, с.20].

Кожен розділ або підрозділ повинен мати таку схему: короткий вступ, факти та їх опис, проведення дослідження на основі обраного наукового методологічного апарату, підбиття підсумків.

2.5. Висновки

Обсяг 2–3 сторінки тексту рукопису. Це заключна частина курсової роботи, коротке резюме з всього змісту курсової роботи. У висновках наводяться кінцеві показники отриманих результатів, підбиваються підсумки, даються рекомендації, що демонструють міру виконання завдання і досягнення мети, сформульованої у вступі. Висновки повинні відбивати наукову новизну або особисту думку автора з приводу результату проведеного дослідження. Зроблені узагальнення, висновки і пропозиції формулюються у стислій формі, в логічній послідовності та повинні бути покладені в основу доповіді на захисті курсової роботи. Висновки проводяться за кожним підрозділом роботи.

2.6. Список використаної літератури

Після тексту курсової роботи наводиться список використаних джерел. В кінці списку літератури вказуються джерела з електронних бібліотек. Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожний документ нумерується окремо. Кількість використаних джерел літератури повинна складати не менше *15 найменувань*.

2.7. Додатки

Додатки розміщуються після списку використаної літератури. Вони містять необхідний ілюстрований і довідковий матеріал, а саме: таблиці допоміжних цифрових даних; об'ємні розрахунки; рисунки; законодавчі акти; заповнені бланки і зразки різних документів; інструкції і методики. У тексті курсової роботи повинно бути на них посилання. Додатки нумеруються в алфавітній послідовності.

3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Оформлення тексту

Обсяг курсової роботи повинен складати *25–30 сторінок*.

Текст курсової роботи набирається на комп'ютері на стандартних аркушах формату А4 (210x297мм) без рамки, не лінованих з полуторним міжрядковим інтервалом. Поля: ліворуч – 30 мм, праворуч – 15 мм, зверху і знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий – 1,0 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркуша (пастою чорного кольору середньої жирності). Шрифт – Times New Roman, розмір – 14.

В тексті бажано уникати складних і громіздких пропозицій. Не прийнято писати в роботі «я думаю», «я пропоную» та ін.

В роботі допускаються тільки загально прийняті скорочення слів. Посилання на таблиці і рисунки робляться в тексті.

Терміни і словосполучення, що використовуються в тексті більше трьох разів, можна замінювати скороченнями або аббревіатурами, що складаються з початкових літер словосполучень. Аббревіатура подається в дужках відразу після терміна і далі в тексті вживається без дужок. Не рекомендується використовувати у тексті велику кількість аббревіатур.

3.2. Оформлення елементів тексту

Текст роботи розбивається на розділи і підрозділи, які повинні мати порядкові номери.

Заголовки структурних частин – «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру (шрифт жирний). Перенесення частини слова в назві не допускається. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох речень, між ними ставиться крапка.

Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах всієї роботи. Номер розділу вказують після слова РОЗДІЛ; після номера розділу ставлять крапку і потім друкують великими літерами заголовок розділу. Кожен розділ необхідно починати з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (окрім першої); крапку в кінці не ставлять.

Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу, наприклад: 1.3 (перший розділ, третій підрозділ). Перед назвою підрозділу витримується інтервал в рядок. Заголовки підрозділів пишуться жирним шрифтом, вирівнювання – по ширині.

Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати 1 інтервал.

Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків та ін. не ставиться.

3.3. Нумерація сторінок

Нумерація сторінок повинна бути наскрізною, окрім додатків. Вона виконується арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до складу загальної нумерації, але на його сторінці номер не зазначається. На наступних сторінках номери проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті без крапки в кінці.

3.4. Оформлення таблиць

Таблиці повинні мати назву, що характеризують її зміст. У правому верхньому кутку над назвою таблиці пишеться слово «Таблиця» з позначенням номера розділу і номера таблиці в його межах, наприклад, «Таблиця 1.3». Назва таблиці пишеться над таблицею, вирівнювання по ширині. Крапка після назви таблиці не ставиться. Таблиці, наведені в додатку, нумеруються як додатки. Заголовки в рядках таблиці пишуться

стисло і зрозуміло, без скорочень слів. У стовпцях таблиці обов'язково вказуються одиниці вимірювання. До кожної таблиці додається примітка з посиланням на джерело її складання (додаток В).

У таблиці не допустимі порожні графи. Якщо відомості відсутні, то ставиться знак «тире». Ідентичні текстові відомості можна замінити: одне слово – лапками, два і більше – словами «Те ж». Цифри і інші знаки замінювати не можна. Цифри в графах повинні мати в своєму розпорядженні колонки – одиниці під одиницями, десятки під десятками, десяти долі під десятими долями. При однаковій одиниці вимірювання показників, коротке позначення її подають після назви таблиці в правому кутку. Коли в таблиці переважає одна одиниця вимірювання, але є і інші показники, то над таблицею подають назву домінуючої одиниці, а всі інші зазначаються в колонках.

При перенесенні таблиці на наступну сторінку стовпці нумерують і повторюють їх нумерацію. На наступній сторінці заголовок таблиці не повторюють, пишуть: «Продовження таблиці 1.3». Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину над іншою в межах однієї сторінки. Таблиці заповнюються 12 шрифтом.

3.5. Оформлення ілюстрацій

Всі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення, картосхеми, карти, фотографії та ін.) іменуються рисунками. Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Назва ілюстрацій розміщується після їх номерів (додаток Г).

Підпис під ілюстрацією, як правило, має три елементи: найменування графічного сюжету позначається скороченим словом «Рис.»; порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами, наскрізний по всьому розділу, наприклад, рис. 1.1 (перший рисунок першого розділу); тематичний заголовок ілюстрації.

У місці викладання теми, пов'язаної з ілюстрацією, на неї посилаються, використовуючи вираз в круглих дужках «(рис.1.3)» або звороту типу: «як це видно (показано) на рис. 1.2».

3.6. Посилання на джерела

Всі наведені в курсовій роботі цитати, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерела. Посилання наводяться після згадки джерела або цитати з нього, для цього проставляють укладений в квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку літератури, номер тому і сторінки, наприклад: [10, т. 2, с. 23].

Посилання в тексті на номер таблиці, рисунка, сторінки, розділу пишуть скорочено без знака №, наприклад, табл. 3, рис. 5, с. 7, гл. 2. Якщо вказані слова не супроводжуються порядковим номером, то їх у тексті необхідно писати повністю, наприклад: «як показано на рисунку»,

«що видно з таблиці». Посилання на окремий розділ роботи беруть у круглі дужки, подаючи попереду скорочення «див.». Виноски друкують з абзацного відступу арабськими цифрами без дужки і розміщують вгорі рядка. Виноска від основного тексту відокремлюється суцільною лінією.

3.7. Оформлення списку використаної літератури

Список використаних джерел рекомендується складати за абеткою в наступній послідовності:

- закони України;
- укази Президента України;
- декрети й ухвали Кабінету Міністрів України;
- монографії, книги, статті, збірки документів наводяться в алфавітному порядку за прізвищем авторів. Якщо авторів три і більше, то вказується прізвище першого автора з додаванням «та ін.». Колективні монографії і збірки наукових праць, що не мають на титульному аркуші прізвища авторів, включаються в список за абеткою з урахуванням назви книги. Опис монографії робиться в наступному порядку: прізвище і ініціали автора, повний заголовок книги, місце видання, рік видання, кількість сторінок;
- іноземні джерела;
- статистичні щорічники і бюлетені;
- електронні ресурси.

Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожний документ нумерується окремо.

3.8. Додатки

На чистому аркуші посередині великими літерами друкується слово «ДОДАТКИ». Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку, відповідному посиланням на них у тексті. Усі додатки нумеруються в алфавітній послідовності угорі справа, наприклад, додаток А. Кожен аркуш нумерується окремим додатком. Якщо необхідно перенести таблицю на наступний аркуш, зверху справа підписується «Продовження додатка...».

4. ПОРЯДОК ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ

Студент запов'язаний виконати курсову роботу і подати її на кафедру в термін не пізніше двох тижнів до захисту. Спочатку виконана робота реєструється на кафедрі та передається викладачу на перевірку. Викладач перевіряє роботу, пише рецензію. Якщо робота не допускається до захисту, то вона повертається студенту на доопрацювання з поясненням зауважень. Ступінь готовності курсової роботи до захисту – 100 %.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При оцінці роботи враховуються глибина знань студента з досліджуваної теми, ступінь використання джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, якість доповіді студента і його відповідей на питання.

Курсову роботу разом з захистом оцінюють у 20 балів. Робота оцінюється в 15 балів: вступ, висновки та список використаної літератури по 1 балу, кожний підрозділ – по 2 бали. Захист роботи – 5 балів.

6. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи здійснюється за графіком навчального процесу. Його приймає науковий керівник. Студент виступає з доповіддю, читання якої небажано. Потім студенту будуть поставлені питання за змістом роботи і доповіді.

Захист роботи проходить в наступному порядку:

- доповідь студента тривалістю 5 хвилин;
- відповіді на питання викладача.

Доповідь структурно складається з трьох частин:

- *вступ* – 1 хвилина (короткий зміст вступу до роботи, обґрунтування вибору теми, мета, задачі, методика дослідження і т.п.);
- *інформація про виконану роботу* – 3 хвилини (послідовно за розділами основної частини, що автором самостійно проаналізовано та ін.);
- *повний виклад результатів дослідження*, що складають предмет захисту (висновки) – 1 хвилина.

Захищені курсові роботи передаються і зберігаються на кафедрі.

7. ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Туристичні ресурси Вінницької області.
2. Туристичні ресурси Волинської області.
3. Туристичні ресурси Дніпропетровської області.
4. Туристичні ресурси Донецької області.
5. Туристичні ресурси Житомирської області.
6. Туристичні ресурси Закарпатської області.
7. Туристичні ресурси Запорізької області.
8. Туристичні ресурси Івано-Франківської області.
9. Туристичні ресурси Київської області.
10. Туристичні ресурси Кіровоградської області.
11. Туристичні ресурси Луганської області.

12. Туристичні ресурси Львівської області.
13. Туристичні ресурси Миколаївської області.
14. Туристичні ресурси Одеської області.
15. Туристичні ресурси Полтавської області.
16. Туристичні ресурси Рівненської області.
17. Туристичні ресурси Сумської області.
18. Туристичні ресурси Тернопільської області.
19. Туристичні ресурси Харківської області.
20. Туристичні ресурси Херсонської області.
21. Туристичні ресурси Хмельницької області.
22. Туристичні ресурси Черкаської області.
23. Туристичні ресурси Чернівецької області.
24. Туристичні ресурси Чернігівської області.

8. ЗРАЗОК ПЛАНУ ТЕМ КУРСОВИХ РОБІТ

Тема: «ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ

1.1. Визначення сутності поняття «туристичні ресурси»

1.2. Методи та методики дослідження туристичних ресурсів

1.3. Географічні та історичні передумови формування туристичних ресурсів Харківської області

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Оцінка природно-географічних туристичних ресурсів

2.2. Характеристика природно-антропогенних ресурсів

2.3. Аналіз культурно-історичних ресурсів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КУРСОВА РОБОТА

на тему: «Туристичні ресурси Харківської області»

Виконав: студент 1 курсу групи УТ-11

Спеціальності 242 «Туризм»

Іванов Іван Іванович

(прізвище та ініціали)

Керівник: старший викладач Волкова І.І.

(прізвище та ініціали)

Харків – 2021

Приклад оформлення списку використаної літератури

1. **Законодавчі та нормативні документи:** Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18.11.2003 № 1282-ІУ. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 13. С. 5–7.
2. **Один автор:** Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. Харків: Бурун Книга, 2009. 85 с.
3. **Декілька авторів:** Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
4. **Збірки наукових праць:** Мальська М. П., Рутинський М. Й., Паньків Н. М. Лікувально-оздоровчий туризм. Туризм у міжнародному і національному вимірах. Історія і сучасність : монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. С. 191–210.
5. **Тези конференцій:** Рутинський М. Й. Основні риси розбудови та територіальної організації мережі SPA-курортів західного регіону України. Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 115–118.
6. **Статті журналів та газет:** Опалько Ю. В. Збереження культурно-історичної спадщини в сучасній Україні : проблеми та перспективи. Стратегічні пріоритети. 2007. № 1(2). С. 83–88.
7. **Інформація з авторефератів дисертацій:** Забалдіна Ю. Б. Економічна діагностика та прогнозування розвитку регіонального ринку туристичних послуг : автореф. дис. ... канд. ек. наук: 08.10.01. Київ, 2006. 16 с.
8. **Іншомовні джерела:** S. Singh, D. Timothy, R. Dowling. Tourism in Destination Communities. Wallingford: CABI publishing. 2003. 282 p.
9. **Інтернет-ресурси:** Статистичний бюлетень України за 2013 рік. [Електронний ресурс]. Туристична діяльність в Україні. Київ: Державна служба статистики України. 2014. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
Офіційний сайт Державного агентства України з туризму та курортів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.1

Природно-географічні туристичні ресурси ... області

Ресурси	Площа	
	Загальна, км ²	% площі області
Морів	1749	6,5
Річки	1161	4,3
Озера	554	2,05
Водосховища	45	0,17
Канали	113	0,4
Острова	15	0,06
Болота	260	1,0
Ліси	3688	13,7
Сади	760	2,8
Разом	8345	30,9

Таблиця складена автором за матеріалами: [3, с.59–65].

Приклад оформлення рисунків

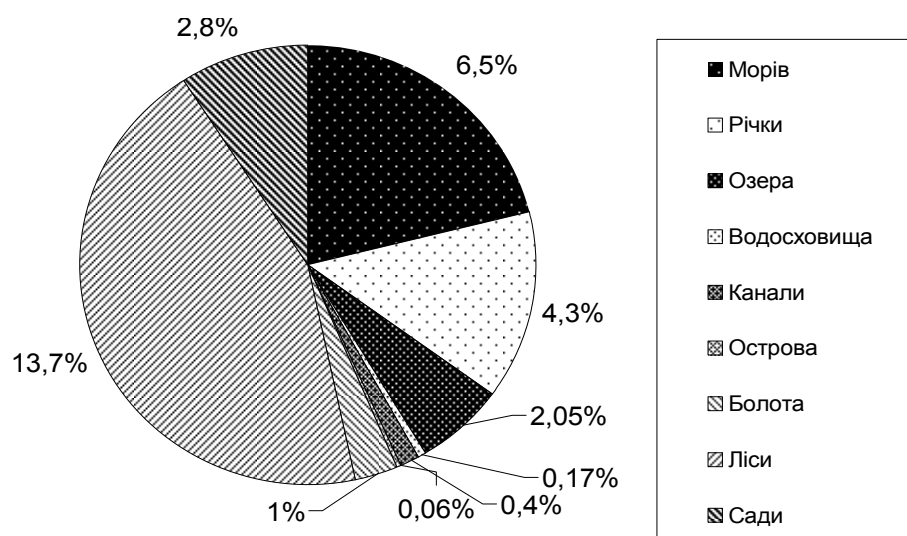

Рис. 2.1. Природні туристичні ресурси ... області

Навчальне видання

Волкова Ірина Ігорівна

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм»
денної та заочної форм навчання

Коректор *О. В. Анцибора*
Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,23. Наклад 50 пр. Зам. № 103/22.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32